

Nr 28

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 33 och 60 §§ arbetarskyddslagen den 3 januari 1949 (nr 1).

Genom en den 18 februari 1966 dagtecknad proposition, nr 38, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 33 och 66 §§ arbetarskyddslagen den 3 januari 1949 (nr 1)

Härigenom förordnas, att 33 och 60 §§ arbetarskyddslagen den 3 januari 1949¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

33 §.

Minderårig arbetstagare — — — — — klockan 7.

Från vad — — — — — elva timmar.

c) När särskilda skäl föranleda därtill, må arbetarskyddsstyrelsen medgiva att *ynpling*, som fyllt sexton år och enligt läkarintyg äger god hälsa och kroppsutveckling, användes till arbete utan att stadgandet i första stycket iakttages.

d) *Yngling*, som fyllt femton år och enligt läkarintyg äger god hälsa och kroppsutveckling, må efter arbetarskyddsstyrelsens medgivande användas till flottningsarbete i den mån förhållandena föranleda därtill.

c) När särskilda skäl föranleda därtill, må arbetarskyddsstyrelsen medgiva att *minderårig*, som fyllt sexton år och enligt läkarintyg äger god hälsa och kroppsutveckling, användes till arbete utan att stadgandet i första stycket iakttages.

d) *Minderårig*, som fyllt femton år och enligt läkarintyg äger god hälsa och kroppsutveckling, må efter arbetarskyddsstyrelsens medgivande användas till flottningsarbete i den mån förhållandena föranleda därtill.

¹ Senaste lydelse av 33 § se 1950: 70.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

60 §.

I fall som avses i 53 och 54 §§ skall vad där stadgats icke äga tillämpning å verksamhet, som bedrivs av staten. Finner arbetarskyddsstyrelsen, i anledning av anmälan från yrkesinspektör eller eljest, i avseende å sådan verksamhet missförhållande föreligga som i nämnda lagrum sägs, skall styrelsen hos den myndighet, vilken har överinseende över verksamheten, påkalla erforderlig åtgärd. Vidtages ej sådan åtgärd, må styrelsen underställa ärendet *Konungens prövning*.

I fall som avses i 53 och 54 §§ skall vad där stadgats icke äga tillämpning å verksamhet, som bedrivs av staten. Finner arbetarskyddsstyrelsen, i anledning av anmälan från yrkesinspektör eller eljest, i avseende å sådan verksamhet missförhållande föreligga som i nämnda lagrum sägs, skall styrelsen hos den myndighet, vilken har överinseende över verksamheten, påkalla erforderlig åtgärd. Vidtages ej sådan åtgärd, må styrelsen underställa ärendet *Konungen eller, om ärendet gäller riksdagen eller dess verk, det riksdagens organ som riksdagen bestämmer*.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att bestämmelserna om minderårigas nattarbete ändras så att dispensmöjligheterna blir lika för pojkar och flickor.

Vidare föreslås särskilda regler för behandlingen av vissa arbetarskyddsfrågor rörande riksdagen och dess verk.

Behandlingen av vissa arbetarskyddsfrågor rörande riksdagen och dess verk

Föredragande departementschefen, statsrådet Aspling, har i denna fråga anfört:

»Som framgått av det anförda är arbetarskyddslagen tillämplig på sådan riksdagens verksamhet, vari arbetstagare används till arbete för riksdagens räkning. Detsamma gäller verksamhet som bedrivs av myndighet som lyder under riksdagen. Eftersom det här är fråga om statlig verksamhet, skall ingripande mot vissa missförhållanden i arbetarskyddshänseende ske i den ordning som föreskrivs i 60 § arbetarskyddslagen. Detta innebär att

arbetarskyddsstyrelsen i sista hand kan underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

Vid underställning enligt 60 § arbetarskyddslagen i fråga om den vanliga statsverksamheten kan Kungl. Maj:t eventuellt ställa till förfogande de penningmedel, som en myndighet kan behöva för att lösa en arbetarskyddsfråga, eller begära anslag av riksdagen. Den berörda bestämmelsen fyller också den funktionen, att en uppkommen meningsskiljaktighet i en arbetarskyddsfråga mellan arbetarskyddsstyrelsen och en annan myndighet kan avgöras av Kungl. Maj:t. Över huvud kan Kungl. Maj:t genom en framställning från arbetarskyddsstyrelsen sättas i tillfälle att vidta åtgärder för att missförhållanden i arbetarskyddshänseende i någon statlig verksamhet skall kunna undanröjas.

De nu angivna befogenheterna kan Kungl. Maj:t inte utöva i fråga om riksdagen eller myndighet som lyder under riksdagen, fastän även riksdagens och dess myndigheters verksamhet omfattas av ordalydelsen i 60 § arbetarskyddslagen. Jag anser liksom riksdagen att 60 § bör ändras, även om dess nuvarande lydelse knappast medfört någon olägenhet i praktiken. Arbetarskyddsstyrelsen har föreslagit, att styrelsen skall kunna underställa berörda arbetarskyddsfrågor riksdagens prövning, om ärendet gäller riksdagen eller dess verk. Enligt gällande regler är det bara Kungl. Maj:t och riksdagsledamot samt i viss utsträckning riksdagens utskott och verk som har rätt att påkalla kamrarnas prövning av någon fråga. Det kan därför knappast anses riktigt att formulera bestämmelsen så att arbetarskyddsstyrelsen får underställa ärendet riksdagens prövning. Det lämpligaste synes, som andra lagutskottet antytt, vara att arbetarskyddsstyrelsen i sista hand får vända sig till något centralt förvaltningsorgan inom riksdagen. Som sådant synes f. n. främst bankoutskottet kunna komma i fråga. Utskottet har ett flertal förvaltningsuppgifter, däribland befattning med anslagsfrågor avseende riksdagen och dess verk. Att direkt i arbetarskyddslagen ange bankoutskottet som det organ arbetarskyddsstyrelsen i sista hand skall vända sig till torde emellertid vara mindre lämpligt. Bl. a. prövas riksdagens förvaltningsorganisation f. n. av en utredning inom riksdagen. Jag föreslår därför att 60 § arbetarskyddslagen ändras så, att den befattning med arbetarskyddsfrågor som enligt paragrafens lydelse åvilar Kungl. Maj:t flyttas över till det riksdagens organ som riksdagen utsett, när det är fråga om verksamhet som bedrivs av riksdagen eller myndighet som lyder under riksdagen.»

Dispens från nattarbetsförbudet för minderåriga m. m.

I fråga om ledighet för nattvila innehåller arbetarskyddslagen dels bestämmelser för arbetstagare oavsett ålder (19 och 20 §§), dels särskilda bestämmelser för minderåriga arbetstagare (33 §). Enligt 19 § skall arbetstagare få erforderlig ledighet för nattvila. I denna ledighet skall ingå

tiden mellan klockan 24 och klockan 5, något som alltså betyder bl. a. ett principiellt förbud mot treskiftsarbete. Vissa undantag medges dock. Enligt 33 § första stycket skall minderårig arbetstagare beredas oavbruten ledighet för nattvila under minst 11 timmar varje dygn. Om den minderåriga inte fyllt 16 år, skall tiden mellan klockan 19 och klockan 6 ingå i ledigheten — således hinder mot tvåskiftsarbete — och annars skall i regel tiden mellan klockan 22 och klockan 5 ingå i ledigheten. Från dessa bestämmelser görs undantag i paragrafens andra stycke (punkterna a—d). Punkten a medger undantag för s. k. nödfallsarbete. Enligt punkten b har arbetarskyddsstyrelsen möjlighet att då så befinns påkallat medge att minderårig under 16 år används till arbete mellan klockan 19 och klockan 22. Nattvilan skall dock alltid omfatta minst 11 timmar. Om särskilda skäl föreligger kan arbetarskyddsstyrelsen enligt punkten c medge, att en yngling som fyllt 16 år används till arbete utan att bestämmelserna i paragrafens första stycke iakttas. Enligt punkten d får en yngling som fyllt 15 år efter medgivande av arbetarskyddsstyrelsen användas till flottningsarbete i den mån förhållandena föranleder därtill. Enligt båda de sistnämnda punkterna förutsätts dessutom, att ynglingen enligt läkarintyg har god hälsa och kroppsutveckling.

På uppdrag av Kungl. Maj:t har arbetarskyddsstyrelsen utrett om skillnaden mellan manliga och kvinnliga arbetstagare i fråga om dispens enligt 33 § andra stycket c och d arbetarskyddslagen kan undanröjas.

Arbetarskyddsstyrelsen har efter fullgjord utredning förordat att de särskilda bestämmelserna om nattarbetsförbud för kvinnliga minderåriga avskaffas. I fråga om flottningsarbete har styrelsen anfört, att den avser att tillämpa hittillsvarande praxis att dispens för minderåriga, som inte fyllt 16 år, begränsas till sysselsättning med lättare arbeten, såsom vakthållning, signalering, budskickning och telefonpassning.

Arbetarskyddsstyrelsen har i sammanhanget tagit upp bestämmelsen i 33 § andra stycket b arbetarskyddslagen. Vid denna bestämmelses tillkomst uttalade föredragande departementschefen att dispensmöjligheten endast borde utnyttjas vid arbete som ej var industriellt. Styrelsen har nu påpekat, att det i själva verket finns många arbetsuppgifter av industriell art, t. ex. uttagning och vidarebefordran av prover för laboratoriebehandling, som är lätta och mycket mindre påfrestande för den minderåriga än vad som kan förekomma i icke-industriell verksamhet. Styrelsen har därför hemställt att den inte längre skall vara förhindrad att efter allsidig prövning av omständigheterna medge utsträckt arbetstid till klockan 22 för minderåriga under 16 år i industriellt arbete.

Föredragande departementschefen har beträffande denna del av propositionen anfört:

»Jag föreslår att 33 § andra stycket c och d arbetarskyddslagen ändras så

att dispensmöjligheten blir densamma i fråga om både pojkar och flickor. Arbetarskyddsstyrelsen bör numera inte vara förhindrad att medge dispens enligt 33 § andra stycket b i fråga om industriellt arbete. Eftersom bestämmelsen enligt sin ordalydelse inte är begränsad till visst slags arbete, kräver en sådan utvidgning av dispensmöjligheten inte någon lagändring.»

Lagrådet

Lagrådet har lämnat lagförslaget utan erinran.

Utskottet

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot de i propositionen framlagda förslagen. Den föreslagna ändringen av 60 § arbetarskyddslagen innebär att riksdagen skall utse ett organ, som skall handlägga vissa arbetarskyddsfrågor rörande riksdagen och dess verk. Det torde ankomma på bankoutskottet att ta upp denna fråga. Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 38.

Stockholm den 29 mars 1966

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Strand*, fru Carlqvist, fru Hamrin-Thorell, herrar Lars Larsson, Eric Carlsson*, Edström, Högström och Blomquist;

från andra kammaren: herr Anderson i Sundsvall, fru Ekendahl*, herrar Gustavsson i Alvesta, Fredriksson, Jönsson i Ingemarsgården, Ringaby, Carlsson i Göteborg och fru Skantz.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

